

ЗАСТОСУВАННЯ САНКЦІЙНИХ ІНСТРУМЕНТІВ У ІНФОРМАЦІЙНОМУ ЕКОНОМІЧНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Засенко О.Ю.

здобувач кафедри світового господарства
Інституту міжнародних відносин Київського національного
університету імені Тараса Шевченка

Сучасний етап розвитку світового господарства знаменується мобільністю, динамічним розвитком та інформаційною насиченістю. Економічна система та світовий соціум знаходяться під значним впливом інформаційних технологій, що стрімко розвиваються, та їх динамічним використанням в моделюванні економічного середовища. Розвиток інформаційних і телекомунікаційних технологій забезпечив перехід економік низки країн від індустріального до постіндустріального типу, що і визначило рух світової спільноти по шляху масової комп'ютеризації та інформатизації.

Глобалізація світогосподарських зв'язків обумовлює все більш тісну співпрацю та взаємодію держав, приводячи їх по суті в єдину систему господарювання, від функціонування якої залежать їхні економічні інтереси, а відповідно – і інтереси національних суб'єктів господарювання [2, с. 38].

Негативним наслідком процесів глобалізації постало не тільки загострення всезагальних проблем людства, а й загострення економічних і політичних протиріч між країнами, що викликало актуалізацію існуючих та появу нових локальних і навіть цивілізаційних конфліктів. Роздмухування певними країнами даних конфліктів супроводжувалось веденням перманентних економічних війн, які, на жаль, іноді переростають у збройні протистояння, прикладом чому стала військово-політична агресія РФ проти України.

Інституційно-правовою відповіддю як розвинених країн світу, так і провідних міжнародних організацій на агресивні дії РФ стало запровадження різноманітних економічних санкцій.

Санкції можуть приймати різну форму і можуть бути як повномасштабними – повністю блокують будь-які види торговельних і фінансових операцій з цілими країнами, секторальними – які зачіпають окремі галузі економіки і групи осіб, так і адресними – обмежують операції з окремими особами або компаніями, включаючи заборону на в'їзд окремих осіб, замороження їхніх активів, фінансові обмеження [1].

За порушення міжнародного права розвинені країни переважно використовують проти РФ адресні санкції, так звані "розумні санкції", засновані на списках, які дозволяють більш точно фокусуватися на конкретних особах і групах, які представляють загрозу національній безпеці, зовнішній політиці або економіці.

Важливо зазначити, що економічні санкції у переважній більшості досліджень розглядаються у сфері торговельних і фінансових обмежувальних заходів, оминаючи аналіз санкції у віртуальному економічному середовищі та сфер міжнародного інформаційно-технологічного обміну.

Однак, досить значущими за своїми негативними наслідками є саме обмеження щодо ввезення нових технологій та обладнання, що значно гальмує проведення модернізації старих і створення нових виробництв. Однією з основних причин розпаду Радянського Союзу вказується саме технологічне відставання СРСР, котре стало наслідком політики обмеження міжнародного обміну технологій з Радянським державою, що проводилась США та країнами Західної Європи [2, с. 41 - 42].

Нині саме зарубіжне програмне забезпечення та зарубіжні високі технології здебільшого забезпечують інноваційний розвиток компаній РФ. Російські джерела наголошують на тому, що ведення санкцій США і ЄС слугує стимулом для розвитку власного апаратного забезпечення і до орієнтації на партнерів інших країн.

Однак, вже перша хвиля санкцій принесла для РФ призупинення великої кількості спільних проектів з компанією "Red Hat", однієї з найбільших розробників операційних систем "Linux" для великих серверів, а також припинення співпраці з деякими російськими банками з боку платіжних систем "Visa" та "Master Card". Останнє ж стало явною загрозою відключення Росії від системи SWIFT (міжнародна система обміну фінансовою інформацією). Далі було припинення співпраці з рядом компаній і банків, що потрапляють під санкції, з боку таких гігантів як "Microsoft", "HP", "Symantec" і "Oracle".

Величезної шкоди санкції можуть завдати як підприємствам, що використовують промислові ІТ-рішення даних компаній, так і стратегічних підприємств, які використовують програмне забезпечення "SAP" в управлінні своїми ключовими бізнес-процесами. На сьогоднішній день лідером ринку є "1С", але не варто применшувати частку "SAP". Корпорація Microsoft так само призупинила роботи зі створення планшета спільно з російським видавництвами, що розроблявся спеціально під російські електронні підручники. Крім того, введення санкцій, і особливо загроза нових додаткових обмежень, призводить до зменшення російських

споживачів хмарних технологій компаній, у яких обчислювальний обладнання знаходиться за межами країни.

Ґрунтуючись на вищесказаному, можна виділити негативні наслідки для громадян Росії. Так як більшість достатньо кваліфікованих російських фахівців, які донині займалися продажем, супроводом імпортного софту і навчанням його використання - залишаться без робочих місць і будуть змушені перекваліфікуватися.

Головні наслідки для російських підприємств полягають у виникненні проблем із закупівлею іноземного обладнання, проблем з імпортом софту, технічною підтримкою програмного забезпечення й оновленнями. Особливим чином це позначиться на користувачах спеціалізованого програмного забезпечення, таких як системи озброєння, банківський сектор, енергетичні та телекомунікаційні компанії. В такому випадку господарюючим суб'єктам доведеться шукати російські аналоги і розвивати політику імпортозаміщення. Більш того, аналіз ринку російських розробників свідчить про те, що компаній, здатних у короткі терміни створити якісний вітчизняний аналог, занадто мало для масштабів РФ [3].

Розвиток власного ринку інформаційних технологій в РФ вимагатиме величезного бюджетного фінансування, у зв'язку з чим пропонується створити спеціальний фонд підтримки імпортозаміщення в ІТ за рахунок введення додаткового податку на виробників софту. На гроші фонду планується профінансувати розробку найбільш критичних видів програмних продуктів. Однак, за період 2014-2018 рр. спостерігається зростання залежності інформаційного сектору економіки РФ від імпорту серверів, комп'ютерного обладнання та комплектуючих з Китаю [4].

Отже, застосування санкційних інструментів у інформаційному економічному середовищі в довгостроковому періоді суттєво негативно впливає на технологічний розвиток будь-якої країни, в тому числі РФ. І лише налагодження міжнародного діалогу без використання позиції сили може зменшити податковий тягар на економіку країни-порушника та поновити стабільні світогосподарські зв'язки.

Список використаних джерел:

1. Декларация тысячелетия Организации Объединенных Наций : принята резолюцией 55/2 Генеральной Ассамблеи от 8 сентября 2000 года // Официальный сайт ООН [Электронный ресурс]. - Режим доступа : http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/declarations/summitdecl.shtml.
2. Мануїлова К. В. Економічні санкції як інструмент зовнішньої політики / К. В. Мануїлова // Актуальні проблеми міжнародних відносин / Випуск

122 (частина II) : збірник наукових праць, присвячений 180-й річниці Київського університету та 70-літтю Інституту міжнародних відносин. - К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Інститут міжнародних відносин, 2014. - С. 38 – 44.

3. Tomsha P.P. Minakov V.F., Lobanov O.S. Depending on the requirements for a knowledge of programming languages // International Journal of Research = Research Journal of International Studies. – 2014. – № 6-2 (25). – P. 25-26.
4. Minakov V.F., Lobanov O.S., Artemyev A.V. Clusters of consumers of telecommunications services // International Journal of Research = Research Journal of International Studies. – 2014. – № 6-1 (25). – P. 60-61.